

“ҮЦТХТ” ХХК-ийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн
2022 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн
09 дугаар тогтоолын хавсралт

**МӨНГӨН ХӨРӨНГИЙН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ЖУРАМ
/Шинэчилсэн найруулга/**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Энэхүү журам нь биржийн болон биржийн бус арилжааны үнийн дүнд үүссэн төлбөр тооцоо, төвлөрсөн хадгаламж дахь мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээг хийж гүйцэтгэх явцад үүсэх харилцааг зохицуулна.
- 1.2. Энэхүү харилцаанд Монгол улсын Иргэний хууль, Компанийн тухай хууль, Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль, Байгууллагын нууцын тухай хууль, Хувь хүний нууцын тухай хууль, Санхүүгийн зохицуулах хорооны (цаашид “Хороо” гэх) Мөнгө угаах терроризмыг санхүүжүүлэхээс сэргийлэх, харилцагчийг таньж мэдэх, сэжигтэй болон бэлэн мөнгөний гүйлгээг мэдээлэх журам, Монголбанкны банк хоорондын их дүнтэй гүйлгээний төлбөр тооцооны журам, Монголбанкны банк хоорондын бага дүнтэй төлбөр тооцооны журам, Кастодианы тусгай зөвшөөрлийн болон үйл ажиллагааны журам, Кастодианы гишүүнчлэлийн журам, Автомат клиринг хаус систем /ACH/-ийн дүрэм, Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, “Үнэт цаасны төвлөрсөн хадгаламжийн төв” ХХК /цаашид “Төвлөрсөн хадгаламжийн төв” гэх/-ийн холбогдох журмуудыг удирдлага болгоно.
- 1.3. Биржийн болон биржийн бус арилжаагаар хийгдсэн үнэт цаасны өмчлөх эрх шилжүүлэх /бэлэглэх, өв залгамжлах, зээлийн барьцаа, шүүх, цагдаагийн байгууллагын шийдвэрээр үнэт цаас болон мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх, дуудлага худалдаагаар төрийн мэдлийн хувьцаа шилжүүлэх түүний шимтгэл хураамж болон холбогдох бусад мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээг Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн төлбөр хариуцсан алба хийж гүйцэтгэнэ.

Хоёр. Нэр томъёоны тайлбар

- 2.1. Энэ журамд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно.
 - 2.1.1. “Үнэт цаас” гэж Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 5.1-д зааснаар ойлгох;
 - 2.1.2. “Өрийн хэрэгсэл” гэж Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 4.1.9-д зааснаар ойлгох;
 - 2.1.3. “Мөнгөн хөрөнгийн баланс” гэж дансны үлдэгдэл сан дахь мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нь өмнөх өдрийн үлдэгдэл дээр тухайн өдрийн орлогыг нэмж, зарлагыг хасч гаргасан үлдэгдэлтэй тэнцэх тэнцвэрийг;
 - 2.1.4. “Анхан шатны баримт” гэж Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай

- хуулийн 3.1.3, 13.3-т заасан баримт;
- 2.1.5. “Их дүнтэй гүйлгээ” гэж Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батлагдсан хязгаартай тэнцүү буюу түүнээс дээш үнийн дүнтэй банк хоорондын гүйлгээг
 - 2.1.6. “Бага дүнтэй гүйлгээ” гэж Монгол банкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батлагдсан хязгаартай тэнцүү буюу доош үнийн дүнтэй банк хоорондын гүйлгээг;
 - 2.1.7. “Мэдээллийн сан” гэж Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн төвлөрсөн хадгаламж дахь харилцагчдын мэдээллийг хадгалж буй санг;
 - 2.1.8. “Орлогын гүйлгээ” гэж арилжааны банкнаас төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн данс руу хийсэн гүйлгээ;
 - 2.1.9. “Зарлагын гүйлгээ” гэж Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн данснаас арилжааны банк руу хийсэн гүйлгээ;
 - 2.1.10. “Төлбөрийн гишүүн” гэж “Монголын үнэт цаасны клирингийн төв”-ийн гишүүн бөгөөд Төвлөрсөн хадгаламжийн төвтэй “Төлбөрийн үйлчилгээний гэрээ” байгуулсан аливаа төлбөрийн гишүүнийг;
 - 2.1.11. “Төлбөрийн эсрэг нийлүүлэлт” гэж үнэт цаасны төлбөр хийгдсэн тохиолдолд үнэт цаас шилжүүлэх баталгааг;
 - 2.1.12. “Эрх бүхий байгууллага” гэж Санхүүгийн зохицуулах хороо, Сангийн яам, хууль хяналтын байгууллагыг;
 - 2.1.13. “Төлбөр гүйцэтгэх байгууллага” гэж Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 44 дүгээр зүйлд заасан үйл ажиллагаа эрхлэх этгээдийг;
 - 2.1.14. “Төлбөр гүйцэтгэх өдөр” гэж арилжаа явагдсанаас хойш ажлын 2 хүртэлх өдрийг;
 - 2.1.15. “Төлбөрийн гишүүний данс” гэж төлбөрийн гишүүн төлбөр гүйцэтгүүлэх зорилгоор Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд нээсэн мөнгөн хөрөнгийн болон үнэт цаас шилжүүлэх дансыг;
 - 2.1.16. “Монголын үнэт цаасны клирингийн төв” ХХК (цаашид “Клирингийн төв”) гэж Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 43 дугаар зүйлд заасан арилжааны тооцооны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдийг;
 - 2.1.17. “Харилцагч” гэж Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд данстай Монгол улсын болон гадаадын иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, Үнэт цаасны компани болон Кастодиан банк, тэдгээрийн харилцагчдыг;
 - 2.1.18. “Харилцагчийн данс” гэж Үнэт цаасны компани, Кастодиан банк болон арилжааны банк, түүгээр дамжуулан Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд харилцагчийн өөрийн нэр дээр нээсэн үнэт цаас болон түүнтэй холбоотой үүссэн төлбөр тооцоо хийх үүрэг бүхий иргэн, хуулийн этгээдийн данс;
 - 2.1.19. “Цэвэршүүлсэн дүн” гэж харилцагч эсвэл клирингийн гишүүнчлэлгүй Үнэт цаасны компани эсвэл клирингийн гишүүн болон үнэт цаас бүрээр тодорхойлсон мөнгөн төлбөрийн болон үнэт цаасны шилжүүлгийн цэвэр дүнг;

- 2.1.20. “Мөнгөн төлбөрийн болон үнэт цаасны шилжүүлгийн даалгавар” гэж Клирингийн төвөөс боловсруулсан клирингийн гишүүнд хүргүүлсэн үүргийг;
- 2.1.21. “Санхүүгийн алба” гэж Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн үнэт цаасны мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээг хийж гүйцэтгэх үүрэг бүхий албыг;
- 2.1.23 “Хаалттай төлөвт байгаа данс” гэж харилцагчийн өөрийн хүсэлтээр хаалгасан, өв залгамжлал хийгдсэн, данс нэгтгэгдсэн, Хувьцаат компанийн хүсэлтээр нээгдсэн хөрөнгө оруулалтын эрхийн бичгийн данс, эрх бүхий байгууллага болон шүүхийн шийдвэрээр төвлөрсөн хадгаламж дахь тухайн харилцагчийн данснаас зарлагын гүйлгээ хийх эрхийг хязгаарласан данс;
- 2.1.24 “Төлбөрийн даалгавар” гэж цаасан болон цахим хэлбэртэй, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэх даалгавар.

Гурав. Мөнгөн гүйлгээний хэлбэр

- 3.1. Санхүүгийн албаар дамжуулан харилцагчийн дансанд хийгдэх мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээ нь төвлөрсөн хадгаламж дахь мөнгөн хөрөнгийн бэлэн бус хэлбэртэй байна.
- 3.2. Өрийн хэрэгслийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийг өрийн хэрэгсэл гаргагчаас цахимаар ирүүлсэн төлбөрийн хуваарийг үндэслэн гүйцэтгэнэ.
- 3.3. Үнэт цаасны компаниар зуучлуулан үйлчлүүлдэг харилцагчдын хувьд мөнгөн хөрөнгийн зарлагын гүйлгээг Төвлөрсөн хадгаламжийн төв, Үнэт цаасны компани болон харилцагчдын хооронд байгуулсан “Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээний гурвалсан гэрээ”-г үндэслэн гүйцэтгэнэ. Гэрээг цаасан болон цахим хэлбэрээр байгуулна.
 - 3.3.1. Харилцагчийн мөнгөн хөрөнгийн 20 сая төгрөг хүртэлх зарлагын гүйлгээг Үнэт цаасны компаниас цахим хүсэлт ирүүлсний дагуу гүйцэтгэнэ.
 - 3.3.2. Харилцагчийн мөнгөн хөрөнгийн 20 сая төгрөгөөс дээш дүнтэй зарлагын гүйлгээг энэ журамд заасан мөнгө хүсэх өргөдлийг хүлээн авсан Үнэт цаасны компани болон Кастодиан банк, Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд эх хувиар болон цахимаар ирүүлснийг үндэслэн гүйцэтгэнэ.

Дөрөв. Мөнгөн гүйлгээнд тавигдах шаардлага

- 4.1. Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээний баримтын бүрдүүлбэрт тавигдах шаардлагыг Төвлөрсөн хадгаламжийн төв тогтооно.
- 4.2. Санхүүгийн алба нь Үнэт цаасны компани, Кастодиан банк болон хуулийн этгээдээс баталгаажуулан ирүүлсэн мөнгөн хөрөнгийн анхан шатны баримтыг хүлээн авч, баримтын бүрдлийг программын мэдээлэлтэй тулган шалгасны үндсэн дээр гүйлгээг хийнэ.

- 4.3. Мөнгөн хөрөнгийн анхан шатны баримтын үзүүлэлтүүд тодорхой, гаргацтай, бүрэн гүйцэд бөглөсөн, засваргүй, тамга /тэмдэг/-аар баталгаажиж, данс эзэмшигчийн цахим үнэмлэхийн хуулбарыг хавсаргасан байна. Данс эзэмшигчийг төлөөлөн гүйлгээ хийлгэх тохиолдолд Иргэний хуулийн 64.2-т заасан шаардлагыг хангасан итгэмжлэлийг үндэслэн төлөөлөгч анхан шатны баримтад гарын үсэг зурж баталгаажуулна. Хэрэв энэхүү үзүүлэлтүүд дутуу бол баримтыг гүйлгээний **нягтлан бодогч** хүлээн авахаас татгалзана. Мөнгөн хөрөнгийн анхан шатны баримт нь дараах шаардлагыг хангасан байна. Үүнд:
 - 4.3.1. Тодорхой, гаргацтай, бүрэн гүйцэд бөглөсөн, засваргүй, тамга /тэмдэг/-аар баталгаажсан байх;
 - 4.3.2. Данс эзэмшигчийн хүчинтэй иргэний үнэмлэхийн хуулбар, эсхүл иргэдэд үйлчлэх автомат машины иргэний үнэмлэхийн лавлагааны хуулбар, гадаад харилцагчдын хувьд гадаад паспортын хуулбарыг тус тус хавсаргасан байх;
 - 4.3.3. Данс эзэмшигчийг төлөөлөн гүйлгээ хийлгэх тохиолдолд Иргэний хуулийн 64.2-т заасан шаардлагыг хангасан итгэмжлэлийг үндэслэн төлөөлөгч анхан шатны баримтад гарын үсэг зурж баталгаажуулах;
- 4.4. Журмын 4.3-т заасан үзүүлэлтүүд дутуу бол баримтыг гүйлгээний нягтлан бодогч хүлээн авахаас татгалзана.
- 4.5. Мөнгөн хөрөнгийн анхан шатны баримтыг шалгаж хүлээн авсан гүйлгээний нягтлан бодогч гарын үсгээ зурж ард нь бүтэн нэрийн хамт бичиж баталгаажуулна. Нэрийн тайлал нь дардас байж болно.

Тав. Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээ

- 5.1. Төвлөрсөн хадгаламж дахь мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээнд мөнгөн хөрөнгийн орлого зарлагын гүйлгээ хамаарагдана.
- 5.2. Төвлөрсөн хадгаламж дахь мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээ нь гүйлгээний шинэ өдөр нээгдсэнээр эхэлнэ. Гүйлгээний шинэ өдөр ажлын өдөр бүрийн 09:00 цагт эхэлнэ.
- 5.3. Мөнгөн хөрөнгийн их дүнтэй гүйлгээг 09:10-16:30 цагийн хооронд гүйцэтгэнэ. Анхан шатны баримт нь тухайн ажлын өдрийн 09:00-16:15 цагт ирсэн үед Т+0 хугацаанд, 16:15 цагаас хойш ирсэн тохиолдолд Т+1 хоногт гүйлгээ хийнэ.
- 5.4. Мөнгөн хөрөнгийн бага дүнтэй гүйлгээг 09:10-17:15 цагийн хооронд гүйцэтгэнэ. Анхан шатны баримт нь тухайн ажлын өдрийн 09:00-17:15 цагт ирсэн үед Т+0 хугацаанд, 17:15 цагаас хойш ирсэн тохиолдолд Т+1 хугацаанд гүйлгээ хийнэ.
- 5.5. Мөнгөн хөрөнгийн гадаад гуйвуулгын гүйлгээг 09:00-14:30 цагийн хооронд ирүүлсэн мөнгө хүссэн өргөдлийг Т+0 хугацаанд, 14:30 цагаас хойш ирүүлсэн мөнгө хүссэн өргөдлийг Т+1 хугацаанд гүйлгээг хийж гүйцэтгэнэ.
- 5.6. Тухайн өдрийн гүйлгээний цагаас хоцорсон яаралтай зарлагын

гүйлгээг “Монголбанкны их дүнтэй төлбөр тооцооны журам”- ын дагуу /16.30-17.30/ цагийн хооронд төлбөрийн даалгавраар хийх боломжтой бөгөөд энэ тохиолдолд “Монголбанкны үйлчилгээ шимтгэлийн ерөнхий нөхцөл”-ийг мөрдөнө.

- 5.7. Кастодиан банкны харилцагчийн төвлөрсөн хадгаламжийн данс дахь мөнгөн хөрөнгийг Хадгаламж, өмчлөх эрх бүртгэл кастодианы албанаас баталгаажуулсан жагсаалтыг үндэслэн Кастодиан банкны үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөлтэй хуулийн этгээдийн дансанд зарлагын гүйлгээг шилжүүлнэ.
- 5.8. Гүйлгээний нягтлан бодогч нь орлогын гүйлгээг банкны хуулгыг үндэслэн Төвлөрсөн хадгаламжийн дансны мэдээлэлтэй тулган шалгаж, холбогдох журмын дагуу харилцагчийн дансанд байршуулна.
- 5.9. Арилжааны банкны хуулга дээрх орлогын гүйлгээний утга нь тодорхой бус, нэр данс зөрсөн, данс нь нээгдээгүй зэрэг шалтгааны улмаас харилцагчийн төвлөрсөн хадгаламжийн дансанд байршуулах боломжгүй байх бөгөөд энэ тохиолдолд “99-100 тоот нэр данс тодорхойгүй” гэсэн дансанд тухайн гүйлгээг бүртгэнэ.
- 5.10. Данс андуурч 99-20 тоот “нэр данс зөрүүтэй орлого” гэсэн дансаар орж ирсэн мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээг ирсэн даруйд тухайн дансаар дамжуулан буцаана. Гүйлгээг буцаах боломжгүй буюу их дүнтэй гүйлгээний цаг хаагдсан нөхцөл үүссэн тохиолдолд тухайн гүйлгээг 99-20 тоот “нэр данс зөрүүтэй орлого” дансанд байршуулан дараагийн ажлын өдөр буцаах гүйлгээг хийнэ.
- 5.11. Нэр данс тодорхойгүй гүйлгээний дансанд орсон мөнгийг харилцагчийн дансанд байршуулахдаа харилцагчаас тодруулж Хадгаламж өмчлөх эрх бүртгэл кастодианы албанаас ирүүлсэн маягтыг үндэслэн холбогдох хууль, журамд нийцүүлэн гүйлгээг хийнэ.
- 5.12. Монголбанк болон арилжааны банк дахь харилцах дансны орлого, зарлагын гүйлгээний журналыг Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу өдөр бүр бүртгэл хөтөлж сар, улирлын эцэст дансны үлдэгдлийн баталгааг гаргаж, банкаар баталгаажуулна.
- 5.13. Мөнгөн хөрөнгийн зарлагын гүйлгээг хийхдээ гүйлгээний нягтлан бодогч нь анхан шатны баримтын мэдээллийг тухайн харилцагчийн төвлөрсөн хадгаламжийн дансны мэдээлэлтэй тулган шалгаж гүйлгээг хийнэ.
 - 5.13.1. Гадаад харилцагчийн данснаас мөнгөн хөрөнгийн зарлагын гүйлгээ хийх тохиолдолд харилцагч нь холбогдох хууль тогтоомж болон энэ журмын хавсралт маягтын дагуу шаардлага хангасан анхан шатны баримтыг бүрдүүлж, зуучлагч Үнэт цаасны компанид хүргүүлнэ.
 - 5.13.2. Журмын 5.13.1 заалтын дагуу ирүүлсэн анхан шатны баримтыг тухайн Үнэт цаасны компани, Кастодиан банкнуудын холбогдох эрх бүхий албан тушаалтнууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдгээр баталгаажуулан Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд хүргүүлнэ.
 - 5.13.3. Журмын 4.2, 5.13.1 заалтуудын шаардлага хангаж ирүүлсэн анхан шатны баримтыг үндэслэн гүйлгээний нягтлан бодогч нь

харилцагчийн мөнгөн хөрөнгийг зөвхөн тухайн харилцагчийн өөрийн нэр дээрх банкны дансанд шилжүүлнэ. Үнэт цаасны компанийн мөнгөн хөрөнгийн номиналь дансаар үйлчлүүлэх хүсэлт гаргасан харилцагчид хамаарахгүй/

5.14. Харилцагчийн данс дахь мөнгөн хөрөнгийн их болон бага дүнтэй гүйлгээг санхүүгийн албаны гүйлгээний нягтлан бодогч Мөнгөн хөрөнгийн программ болон Төлбөр тооцооны дэд системд шивэх бөгөөд их дүнтэй зарлагын гүйлгээг санхүүгийн албаны ахлах нягтлан бодогч, бага дүнтэй мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээг санхүүгийн албаны гүйлгээний нягтлан бодогч хянан баталгаажуулж гүйлгээг шилжүүлнэ.

5.15. Дараах тохиолдолд төвлөрсөн хадгаламжийн данснаас зарлагын гүйлгээг хийнэ.

5.15.1. Үнэт цаасны компани болон Кастодиан банкнаас баталгаажуулан ирүүлсэн цахим хэлбэрийн даалгавар болон мөнгө хүсэх өргөдлийн дагуу;

5.15.2. Зарлага хийх мэдэгдлийн дагуу;

5.15.3. Эрх бүхий байгууллага болон аж ахуйн нэгж байгууллагаас ирүүлсэн албан тоот, тушаал шийдвэрийн дагуу;

5.15.4. “Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээний гурвалсан гэрээ” байгуулсан харилцагчийн төвлөрсөн хадгаламжийн данснаас 20 сая төгрөг хүртэлх зарлагын гүйлгээг Үнэт цаасны компаниас цахим хүсэлт ирүүлсний дагуу;

5.15.5. Мөнгөн хөрөнгийн номиналь дансаар дамжуулан харилцагчдад брокерын үйлчилгээ үзүүлэх зөвшөөрлийг Хорооноос авсан Үнэт цаасны компани нь Төвлөрсөн хадгаламжийн төвтэй “Төлбөрийн номиналь дансны гэрээ” байгуулсан тохиолдолд харилцагч өөрөө хүсэлт гаргасан бол тухайн харилцагчийн данс дахь мөнгөн хөрөнгийг Үнэт цаасны компанийн гэрээнд тусгагдсан банкны номиналь данс руу;

5.15.6. Үнэт цаасны компани болон харилцагчийн хүсэлтээр Үнэт цаасны компанийн банкны номиналь данс руу харилцагчийн данснаас ногдол ашиг, ногдол хувийн мөнгийг шилжүүлэхдээ тухайн харилцагчийн Үнэт цаасны компанийн номиналь дансаар үйлчлүүлэх гэрээ, номиналь данс нээлгэх хүсэлт, гарын үсгийн баталгааны аль нэгийг Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн мэдээллийн санд заавал бүртгүүлнэ.

5.16. Дараах тохиолдолд төвлөрсөн хадгаламжийн данс хооронд мөнгөн хөрөнгө шилжүүлнэ.

5.16.1. Хувьцаат компанитай байгуулсан гэрээний дагуу ногдол ашиг, ногдол хувийн мөнгөн хөрөнгө байршуулахаар Хадгаламж өмчлөх эрх, бүртгэл кастодианы албаны албан хүсэлт ирсний дагуу;

5.16.2. Хорооны Улсын байцаагчийн актыг үндэслэн мөнгөн хөрөнгө шилжүүлэх;

5.16.3. Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн дотоод албадуудаас ирүүлсэн албан бичгийн дагуу шилжүүлнэ.

- 5.17. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагаас ирүүлсэн шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэрийг үндэслэн харилцагчийн данснаас мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээг шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллагын дансанд шилжүүлнэ.
- 5.18. Харилцагчийн данс нь хаалттай төлөвт буй харилцагчдад тараагдах ногдол ашиг, ногдол хувийн мөнгийг Хадгаламж, өмчлөх эрх бүртгэл кастодианы албанаас баталгаажуулан ирүүлсэн жагсаалтыг үндэслэн тухайн харилцагчийн дансанд байршуулна.
- 5.19. Санхүүгийн албаны дарга нь гүйлгээг мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээний баримтын бүрдэл дутуу, сэжиг бүхий тохиолдол болон зээлийн барьцаа болон тусгаарлалтад байгааг шалгах зэрэг үндэслэлээр тухайн гүйлгээнд нэг өдрийн турш хориг тавих эрхтэй бөгөөд гүйлгээнд хориг тавьж байгаагаа холбогдох Үнэт цаасны компани болон харилцагчид тухайн өдөртөө багтаан мэдэгдэнэ.
- 5.20. Монголбанкны банк хоорондын их дүнтэй төлбөр тооцооны журмын дагуу Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн харилцах данснаас гүйлгээ хийгдсэн тохиолдолд гүйлгээ буцахгүй.
- 5.21. Санхүүгийн албаны гүйлгээний нягтлан бодогч нь сэжиг бүхий гүйлгээний тухай мэдээллийг тухай бүр Дотоод хяналтын албанд мэдээлнэ.
- 5.22. Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээ хийх явцад систем дээр ямарваа нэгэн доголдол гарах тохиолдолд гүйлгээний нягтлан бодогч Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн Мэдээлэл технологийн алба, Дотоод хяналтын албанд нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.
- 5.23. Төлбөр тооцооны тасралтгүй ажиллагааг хангах үүднээс Монголбанкны их дүнтэй төлбөрийн системийн журмын 11 дүгээр бүлгийг дагаж мөрдөнө.

Зургаа. Төлбөрийн эсрэг нийлүүлэлт /DVP/-ийн мөнгөн төлбөр

- 6.1. Төлбөрийн гишүүн нь Төвлөрсөн хадгаламжийн төвтэй төлбөрийн үйлчилгээний гэрээ байгуулан ажиллана.
- 6.2. Клирингийн төвөөс ирүүлсэн мөнгөн төлбөрийн болон үнэт цаасны шилжүүлгийн даалгаварт тусгагдсан мөнгөн төлбөрийг төлбөр гүйцэтгэх өдөр, Төлбөрийн гишүүн нь энэ журам болон бусад холбогдох хууль журамд өөрөөр заагаагүй бол Төвлөрсөн хадгаламжийн төв дэх төлбөрийн гишүүний дансанд төлбөрийг бүрэн байршуулснаар төлбөр гүйцэтгэгдэнэ.
- 6.3. Төлбөрийн гишүүн нь харилцагчийн мөнгөн төлбөрийг хүлээн авах зориулалтаар зөвхөн нэг банканд данстай байна.
- 6.4. Журмын 6.3-т заасан банкиг өөрчилсөн тохиолдолд албан бичгээр Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд мэдэгдэнэ.
- 6.5. Төлбөрийн гишүүнд зориулсан данс руу хэдэн ч банкны данс ашиглан мөнгөн төлбөрийг шилжүүлж болно.
- 6.6. Төлбөрийн эсрэг нийлүүлэлтийн үнэт цаасыг бүртгэж баталгаажуулахтай холбоотой харилцааг “Үнэт цаасаар гэрчлэгдсэн

өмчлөх эрхийг бүртгэх үйл ажиллагааны журам"-аар зохицуулна.

Долоо. Төлбөр тооцоо хийхэд хориглох зүйлс

- 7.1. Санхүүгийн албаны ажилтнуудад дараах гүйлгээ хийхийг хориглоно.
 - 7.1.1. Анхан шатны баримтын бүрдэл дутуу, мэдээллийн сан дахь бүртгэлтэй мэдээллээс зөрсөн, зохих зөвшөөрөлгүйгээр гүйлгээ хийх, баримтыг хуурамчаар бүрдүүлэх, нуун дарагдуулах; холбогдох Клирингийн төв, Кастодиан банк болон Үнэт цаасны компаниар баталгаажаагүй, тамга тэмдэггүй, гарын үсэг зурагдаагүй, баримтаар зарлагын гүйлгээ хийх, тодорхой шалтгаангүйгээр орлогын гүйлгээг буцаах;
 - 7.1.2. Факс болон и-мэйл, сканердан ирсэн анхан шатны баримтаар гүйлгээ хийх; Энэ заалт мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээ хийхээр гурвалсан гэрээ байгуулсан харилцагч болон гадаад харилцагчийн хувьд хамаарахгүй.
 - 7.1.3. Мөнгөн хөрөнгийн зарлагын гүйлгээг Төвлөрсөн хадгаламжийн төвд данс эзэмшигч этгээдээс өөр этгээдийн харилцах дансанд шилжүүлэх; Энэ нь төлбөрийн номиналь дансны гэрээ байгуулсан харилцагчид болон Кастодиан банкны харилцагчид хамаарахгүй.
 - 7.1.4. Зарлагын гүйлгээг гаргахдаа итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн харилцах дансанд шилжүүлэх; Ингэхдээ хүндэтгэн үзэх шалтгааныг нь тодруулж холбогдох байгууллагаас ирүүлсэн баримтуудыг үндэслэн Гүйцэтгэх захирлын зөвшөөрлөөр итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн дансанд шилжүүлнэ.
- 7.2. Аж ахуйн нэгжийн данснаас хувь хүний харилцах банкны данс руу зарлагын гүйлгээ гаргах болон хувь хүний төвлөрсөн хадгаламж дахь данс руу данс хоорондын шилжүүлэг хийхийг хориглоно.

Найм. Мөнгөн гүйлгээг гүйцэтгэх

- 8.1. Санхүүгийн алба нь баримт хүлээн авсан дэс дарааллыг баримтлан мөнгөн гүйлгээг цахим сүлжээний тусламжтайгаар гүйцэтгэнэ.
- 8.2. Гадаад гуйвуулгын гүйлгээг Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн арилжааны банкинд нээлгэсэн харилцах дансаар дамжуулан хийнэ.
- 8.3. Гүйлгээ хариуцсан ажилтан Үнэт цаасны компаниудын арилжааны бус гүйлгээний файлыг VCTF форматаар, нээгдсэн дансны мэдээллийг XLS форматаар Үнэт цаасны компаниудын цахим хаягаар өдөр бүр илгээнэ

Ес. Өрийн хэрэгслийн төлбөр хийгдэх хугацаа

- 9.1. Санхүүгийн алба нь өрийн хэрэгслийн төлбөрийг дараах хугацаанд хийж гүйцэтгэнэ.
 - 9.1.1. Засгийн газрын болон компанийн өрийн хэрэгслийн төлбөрийг тухайн өрийн хэрэгсэл гаргагчтай байгуулсан гэрээ, холбогдох журмын дагуу;
 - 9.1.2. Хадгалуулагч өрийн хэрэгслийн эргэн төлөгдөх үндсэн болон

хүүгийн төлбөрийг тухайн төлбөр төлөгдөх өдрийн 13:00 цагаас өмнө хадгалагчийн Монголбанкн дахь дансанд;

9.1.3. Өрийн хэрэгслийн үндсэн болон хүүгийн төлбөр 9.1.2-д заасан хугацаанд хийгдсэн тохиолдолд төлбөрийг T+0 хугацаанд;

9.1.4. Өрийн хэрэгслийн үндсэн болон хүүгийн төлбөр 9.1.2-д зааснаас хойш хугацаанд хийгдсэн тохиолдолд төлбөрийг T+1 хугацаанд хийж гүйцэтгэнэ.

Арав. Анхдагч арилжааны төлбөр

10.1 Арилжаа эрхлэх байгууллагаар хийгдэх тохиолдолд:

10.1.1. Анхдагч арилжааны төлбөрийг үнэт цаасны арилжаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагын арилжааны баталгаажсан хэлцлээр гүйцэтгэнэ. Арилжааны баталгаажсан хэлцлийг арилжаа дууссан даруйд сүлжээгээр болон хэвлэмлээр хүлээн авч, бүртгэл хөтөлнө.

10.1.2. Хэлцлийг шалган, хүлээн авснаар тухайн өдрийн арилжааны гүйлгээг нэгдсэн санд нөлөөлүүлнэ. Хэлцлийг шалгах явцад арилжааны төлбөр хүрэлцэхгүйгээс хэлцэл буцах нөхцөл үүссэн тохиолдолд энэ тухай мэдэгдлийг Хороо болон Арилжаа эрхлэх байгууллагад албан ёсоор ажлын нэг өдөрт багтаан мэдэгдэнэ.

10.1.3. Анхдагч арилжааны шимтгэлийн мөнгийг эрх бүхий байгууллагын тогтоол, холбогдох журам, мэргэжлийн оролцогч байгууллагаас ирүүлсэн хүсэлтийг тус тус үндэслэн хэлцэл хийгдсэн тал тус бүрээс суутган, T+0 хугацаанд шилжүүлнэ.

10.1.4. Анхдагч зах зээл дээр арилжигдсан арилжааны үнийн дүнгээс авах Үнэт цаасны компаниудын шимтгэлийг тухайн Үнэт цаасны компаниудын өөрийн данс /house account/-д шилжүүлнэ.

10.2 Андеррайтераар хийгдэх тохиолдолд:

10.2.1. Анхдагч зах зээлд нийтэд санал болгон анх удаа болон нэмж гаргах үнэт цаасны арилжааны үйл ажиллагааг андеррайтер бие даан зохион байгуулсан бол андеррайтераас ирүүлсэн баталгаажсан захиалгын бүртгэлийг тухайн арилжааны үйл ажиллагаа дууссан даруйд төвлөрсөн хадгаламжийн байгууллага цаасаар болон цахимаар хүлээн авч, түүнийг үндэслэн төлбөрийг гүйцэтгэнэ.

10.2.2. Андеррайтер бие даан арилжааг зохион байгуулсан үед татан төвлөрүүлэх мөнгөн хөрөнгийг андеррайтерын банк дах өөрийн номиналь дансанд хүлээн авч болно.

10.2.3. Арилжааны захиалга дууссан өдрөөр амжилттай биелсэн үнэт цаасанд ногдох мөнгөн хөрөнгийн нийт дүнгээр үнэт цаасны компанийн төвлөрсөн хадгаламж дах мөнгөн хөрөнгийн номиналь дансанд байршуулж түгжилт хийнэ.

10.2.4. Санхүүгийн зохицуулах хорооноос ирүүлсэн зөвшөөрлийг үндэслэн арилжааны баталгаажсан захиалгын дагуу төлбөрийн эсрэг нийлүүлэлт хийгдэнэ.

10.2.5. Төлбөрийн эсрэг нийлүүлэлт амжилттай хийгдсэн тохиолдолд үнэт цаас гаргагчийн татан төвлөрүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг түүний холбогдох банкны дансанд ажлын 2 өдөрт багтаан шилжүүлнэ.

Арван нэг. Шимтгэл, хураамж

- 11.1. Арилжааны шимтгэл, хураамжийг журмын Хавсралт 1-т заасны дагуу тооцно.
- 11.2. Арилжаа эрхлэх байгууллагаар хийгдсэн үнэт цаасны арилжааны хэлцэл нь Хорооны тогтоол болон шүүхийн шийдвэрээр буцах тохиолдолд өмнө тооцогдсон шимтгэлийг үнэт цаасны зах зээлд оролцогч байгууллагаас суутгах үүргийг Төвлөрсөн хадгаламжийн төв хүлээхгүй.
- 11.3. Банк хоорондын төлбөр тооцооны үйлчилгээний шимтгэлийг “Монгол банкны хүү, шимтгэлийн ерөнхий нөхцөл”-д заасны дагуу харилцагчийн данснаас гүйлгээ тутамд тооцож авна.
- 11.4. Харилцагчийн данснаас хийгдсэн гадаад гуйвуулгын гүйлгээний дамжуулагч банкны шимтгэлийг Төвлөрсөн хадгаламжийн төв хариуцахгүй бөгөөд тухайн арилжааны банкны шимтгэлийн хувь хэмжээгээр харилцагч өөрөө хариуцна.
- 11.5. Банк хоорондын гүйлгээний шимтгэлийг харилцагчийн болон төлбөрийн гишүүний данснаас гүйлгээ тутамд 500 төгрөгөөр тооцно.

Арван хоёр. Албаны тайлан мэдээ, маягт

- 12.1. Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн мөнгөн хөрөнгийн тайланг өдөр бүрээр гаргах бөгөөд үйл ажиллагааны талаарх тайлан мэдээг дараах байдлаар гаргана. Үүнд:
 - 12.1.1 Төвлөрсөн хадгаламжийн данснаас мөнгө хүссэн өргөдөл /Маягт-1/
 - 12.1.2 Төвлөрсөн хадгаламжийн данснаас зарлага хийх мэдэгдэл /Маягт-2/
 - 12.1.3 Төвлөрсөн хадгаламж дахь ногдол ашиг, ногдол хувь, өрийн хэрэгслийн мөнгөн хөрөнгийг арилжааны төлбөрт шилжүүлэх хүсэлт /Маягт-3/
 - 12.1.4 Мөнгөн хөрөнгийн орлогын нэгдсэн тайлан /Маягт-4/
 - 12.1.5 Мөнгөн хөрөнгийн зарлагын нэгдсэн тайлан /Маягт-5/
 - 12.1.6 Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээний хураангуй мэдээ /Маягт-6/
 - 12.1.7 Мөнгөн хөрөнгийн баланс /Маягт-7/
 - 12.1.8 ҮЦТХТ-ийн харилцах дансны орлого, зарлагын гүйлгээний баланс Амжилттай, Амжилтгүй) /Маягт-8/
 - 12.1.9 ҮЦТХТ-ийн харилцах дансны орлого, зарлагын гүйлгээний баланс (Бага дүнтэй гүйлгээ ороогүй) /Маягт-9/
 - 12.1.10 Харилцах банкуудын дансны үлдэгдэл /Маягт-10/
 - 12.1.11 Харилцах банкуудын дансны үлдэгдэл (Бага дүнтэй гүйлгээ ороогүй) /Маягт-11/

- 12.1.12 Монгол банкны тохируулгын тайлан /Маягт-12/
 12.1.13 Мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлгийн нэгдсэн тайлан /Маягт-13/
 12.1.14 Харилцах банк, урт болон богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын дансны нийт үлдэгдэл /Маягт-14/
 12.1.15 Урт болон богино хугацаат хөрөнгө оруулалтын үлдэгдэл /Маягт-15/
 12.2. Санхүүгийн албанаас гарах мэдээ, тайлан судалгаа нь санхүүгийн албаны ахлах нягтлан бодогчоор хянагдсан байна.

Арван гурав. Баримтын хадгалалт, нууцлалт

- 13.1. Санхүүгийн албанаас гарах мэдээ тайлангийн хадгалалт, нууцлалыг ажилтан бүр хариуцан ажиллах бөгөөд Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн “Нууцын тухай журам”, “Мэдээллийн аюулгүй байдлын журам”-аар зохицуулагдана.
 13.2. Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээний баримтыг хүлээн авч хариуцсан ажилтан нь тухай бүр хавтаслаж, дугаарлан өөрийн цоож, лацтай сейф, шүүгээнд хадгалах бөгөөд Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн “Нууцын тухай журам”-д зааснаар архивлах хэмжээнд хүрмэгц архивд шилжүүлнэ.
 13.3. Ажилтнууд “Нууцын тухай журам”-д заасан нууцын зэрэглэлд хамаарах баримт бичгийг архиваас авч ашиглахдаа нууцын эрхлэгчид мэдэгдэнэ.

Арван дөрөв. Хариуцлага

- 14.1. Журмын 4,5,6 дугаар бүлгийг зөрчсөн холбогдох ажилтан хариуцлагыг бүрэн хүлээх ба компанийн Гүйцэтгэх захирлын тушаалаар Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн Дотоод журамд заасан сахилгын шийтгэл ногдуулна.
 14.2. Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээнд банкны буруутай үйлдлээс үүдэн гарах аливаа хохирлыг Төвлөрсөн хадгаламжийн төв хариуцахгүй.
 14.3. Клирингийн төв, Кастодиан банк, Номиналь данс эзэмшигч, Банк, зуучлагч Үнэт цаасны компани нь анхан шатны баримтын бүрдэл, мэдээллийн үнэн зөв байдлыг бүрэн хариуцна.
 14.4. Харилцагчийн данснаас хийгдэх зарлагын гүйлгээтэй холбоотой анхан шатны баримтын үнэн зөвийг тухайн гүйлгээг хийлгүүлэхийг зөвшөөрч баталгаажуулсан зуучлагч Үнэт цаасны компани бүрэн хариуцна.
 14.5. Энэхүү журмыг зөрчсөн үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжтэй бол Санхүүгийн зохицуулах хороо болон холбогдох хууль хяналтын байгууллагад хандан шийдвэрлүүлнэ.

Арван тав. Бусад

- 15.1 Энэхүү журамд Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хурлын тогтоолоор нэмэлт өөрчлөлт оруулж болно.
 15.2 Мөнгөн хөрөнгийн гүйлгээтэй холбоотой харилцаанд Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн дотоод буруутай үйл ажиллагаанаас үүдэн аливаа эрсдэл бий болсон тохиолдолд учирсан хохирлыг Төвлөрсөн хадгаламжийн төвийн “Эрсдэлийн санг үүсгэн байгуулах, захиран

зарцуулах журамд"-д заасны дагуу барагдуулна.

15.3 Энэ журмаар зохицуулагдаагүй аливаа харилцааг бусад холбогдох хууль журмаар зохицуулна.

---000---

Анхдагч арилжааны төлбөрийн үйлчилгээний хөлс

Журмын 10.1-д заасан үнэт цаасны арилжаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий байгууллагын анхдагч зах зээлийн арилжаагаар хийсэн худалдах ба худалдан авах хэлцэл тус бүрийн үнийн дүнгээс, 10.2-д заасан андеррейтиараас ирүүлсэн баталгаажсан худалдах ба худалдан авах захиалга тус бүрийн үнийн дүнгээс доорх хувиар тооцно.

Үйлчилгээний төрөл	Хувь хэмжээ
Хувьцаа, хөрөнгө оруулалтын сангийн нэгж эрх	Худалдсан ба худалдан авсан тал тус бүрээс 0.12 хувь
Компанийн өрийн хэрэгслийн арилжаа	Худалдсан ба худалдан авсан тал тус бүрээс 0.0075 хувь,
Засгийн газрын өрийн хэрэгслийн арилжаа	Худалдсан талаас 0.00175 хувь, Худалдан авсан талаас 0.00375 хувь
Аймаг, нийслэлийн үнэт цаасны арилжаа	худалдсан талаас 0.00175 хувь, худалдан авсан талаас 0.00375 хувь

/Энэ хэсэгт ТУЗ-ын 2023 оны 09 дүгээр сарын 07-ны өдрийн 14 дүгээр тогтоолоор нэмэлт оруулсан./
